

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΙΟΥΝΙΟΥ 2004

ΜΑΘΗΜΑ : Νέα Ελληνικά

Ημερομηνία: 08/ 06 /04

Τάξη: Β' Ενιαίου Λυκείου

Χρόνος : 2.30 ώρες

Σελίδες : 5

ΜΕΡΟΣ Α': ΕΚΘΕΣΗ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 40)

Να αναπτύξετε ένα από τα πιο κάτω θέματα σε 450-550 λέξεις:

1. Γράψτε ένα άρθρο στο οποίο θα αναπτύσσετε τις απόψεις σας γύρω από το θέμα του καταναλωτισμού, το οποίο είναι ένα σύγχρονο φαινόμενο που καλλιεργείται από τη διαφήμιση και οδηγεί το σύγχρονο άνθρωπο στον εξανδραποδισμό και την αλλοτρίωση. Πώς νομίζετε ότι μπορεί να απαμβλυνθεί το φαινόμενο;
2. Γράψτε μια επιστολή προς τον Υπουργό Παιδείας και Πολιτισμού στην οποία θα παρουσιάζετε τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές και να προτείνετε λύσεις, ώστε το Σχολείο να ανταποκρίνεται στο σύγχρονο ρόλο του.
3. Το φυσικό περιβάλλον σήμερα έχει καταστραφεί ανεπανόρθωτα. Αφού περιγράψετε το μέγεθος της καταστροφής, να εισήγηθείτε τρόπους προστασίας του.

ΜΕΡΟΣ Β΄: ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ – ΓΛΩΣΣΑ (ΜΟΝΑΔΕΣ 20)

Αδίδακτο κείμενο

Από την παλιά εποχή μέχρι των ημερών μας κάθε σύστημα αγωγής άξιο του ονόματός του στηριζόταν στην άσκηση των νέων στην ευθύνη. Η υπευθυνότητα μπορεί να χαρακτηριστεί σαν το «λάδι» για το μηχανισμό της κοινωνίας. Αν οι νέοι αποκτήσουν υπευθυνότητα, θα αποφύγουν πολλές βλάβες. Πρέπει λοιπόν οικογένεια και σχολείο να ρίξουν από νωρίς στην ψυχή των παιδιών τους το λίπασμα της ευθύνης, ώστε να δεχτεί αργότερα τη νέα σπορά. Ας μάθουμε στα παιδιά μας να ονειρεύονται έναν κόσμο καλύτερο και ας τους εμφυσήσουμε την πίστη ότι μπορούν να τον πραγματοποιήσουν, να τον κάνουν ένσαρκο όραμα. Αυτό είναι η καλύτερη άσκηση ευθύνης. Γιατί η ευθύνη δεν είναι διατεταγμένη υπηρεσία, είναι εσωτερική παρόρμηση που γεννιέται με συστηματική διδασκαλία, κυρίως όμως με το παράδειγμα. Δεν μπορούμε να μιλάμε στους νέους για ευθύνη χωρίς να τη δείχνουμε. Ο νέος, όταν μάθει να επωμίζεται ευθύνες, να έχει αίσθημα ιστορικής ευθύνης, τότε είναι ικανός «να φυλάττει Θερμοπύλες».

Η σημερινή κοινωνία στερεί από τους νέους βλαστούς της τέτοια θαυμαστά κατορθώματα, επειδή τους στερεί το δικαίωμα να αναλάβουν ευθύνες. Επειδή τάχα οι ευθύνες είναι βαρύ φορτίο και οι νέοι έχουν αδύνατους ώμους. Κι επιπλέον είναι «παιδιά» και πρέπει να διασκεδάσουν. Δεν είναι ακόμη καιρός να τα κουράζουμε με ευθύνες. Στην πραγματικότητα η ανάληψη ευθυνών δεν είναι καταναγκασμός· είναι δικαίωμα. Το παιδί, ζώντας σ' ένα περιβάλλον όπου του προσφέρονται όλα πριν ακόμη τα ζητήσει, σχηματίζει τη γνώμη ότι το δικαίωμα είναι το να παίρνει κι όχι να δίνει. Η οικογένεια, στην προσπάθεια να προφυλάξει το παιδί από πραγματικούς και φανταστικούς κινδύνους, εφαρμόζει την τακτική της υπερπροστασίας, που αφήνει τελικά το παιδί απροστάτευτο όταν θα υποχρεωθεί, αργά ή γρήγορα, «να πάει με δικό του σακί στο μύλο.»

Σαράντου Καργάκου, «Νέοι και Ευθύνη»

1. α) Να γράψετε περίληψη του πιο πάνω αποσπάσματος (οκτώ μέχρι δέκα γραμμές).

(Μον.5)

- β) Να σχολιάσετε τη φράση: Ο νέος, όταν μάθει να επωμίζεται ευθύνες, να έχει αίσθημα ιστορικής ευθύνης, τότε είναι ικανός «να φυλάττει Θερμοπύλες», αναφερόμενοι σε δύο παραδείγματα μέσα από την ελληνική ιστορία.

(Μον.5)

Γλώσσα

2. Να χρησιμοποιήσετε τις πιο κάτω λέξεις σε προτάσεις, έτσι ώστε να φαίνεται η σημασία τους: εμφυσήσουμε, παρόρμηση.

(Μον.5)

3. ανάληψη: Να σχηματίσετε τέσσερις σύνθετες λέξεις διατηρώντας το β' συνθετικό.

(Μον.2)

.../3..

4. Να γράψετε από ένα συνώνυμο για τις πιο κάτω λέξεις: επωμίζεται, κατορθώματα, προφυλάξει.

(Μον.3)

ΜΕΡΟΣ Γ΄: ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 40)

I. Διδαγμένα κείμενα

A) Θ.Πιερίδη, Κυπριακή συμφωνία

Γιατί είστε πολλοί κι είμαστε λίγοι
γιατί είστε πλούσιοι κι είμαστε φτωχοί
νομίσατε πως αυτό το καλοκαίρι το χάσαμε
νομίσατε πως το χάσαμε τούτο το χρόνο
νομίσατε πως τους χάσαμε τους αιώνες μας
πως χάσαμε τη μνήμη μας, τη ρίζα μας, την ψυχή μας.[...]

.....
Εδώ θα μείνει μόνο ετούτο το καράβι
το σκαρωμένο από πέτρα και χώμα κι ανθρώπους.
Θα μείνει – και τριγύρω του ερωτιάρικα
της Κύπριδας θ’ αφροκοπά η ανάλαφρη άφρη.
Θα μείνει απάνω του το μέγα ετούτο φως
πιο ανψύ κι απ’ το κρασί – πιο μαλακό
κι απ’ το ψωμί – πιο αράγιστο κι απ’ το διαμάντι
πιο διάφανο κι απ’ τη σταγόνα της δροσιάς
χαράματα στα πέταλα του ρόδου.[...]

Κυπριακή συμφωνία, 1956

1. Ποιο το ιστορικό υπόβαθρο του ποιήματος;

(Μον.4)

2. Να σχολιάσετε το ρόλο που διαδραματίζει η ιστορική μνήμη στην επιβίωση του λαού μας, όπως παρουσιάζεται στην Κυπριακή συμφωνία.

(Μον.10)

B) Γ.Σεφέρη, “Επί Ασπαλάθων...”

Ήταν ωραίο το Σούνιο τη μέρα εκείνη του Ευαγγελισμού
πάλι με την άνοιξη.
Λιγοστά πράσινα φύλλα γύρω στις σκουριασμένες πέτρες
το κόκκινο χώμα κι ασπάλαθοι
δείχνοντας έτοιμα τα μεγάλα τους βελόνια
και τους κίτρινους ανθούς.

.../4..

Απόμακτρα οι αρχαίες κολόνες, χορδές μιας άρπας αντηχούν
ακόμη...

Γαλήνη.

- Τι μπορεί να μου θύμισε τον Αρδιαίο εκείνον;
Μια λέξη στον Πλάτωνα θαρρώ, χαμένη στου μυαλού
τ' αυλάκια
τ' όνομα του κίτρινου θάμνου
δεν άλλαξε από εκείνους τους καιρούς.
Το βράδυ βρήκα την περικοπή:
«τον έδεσαν χειροπόδαρα» μας λέει
«τον έριξαν χάμω και τον έγδαραν
τον έσυραν παράμερα τον καταξέσκισαν
απάνω στους αγκαθερούς ασπάλαθους
και πήγαν και τον πέταξαν στον Τάρταρο, κουρέλι».

Έτσι στον κάτω κόσμο πλέρωνε τα κρίματά του
ο Παμφύλιος Αρδιαίος ο πανάθλιος Τύραννος.

31 του Μάρτη 1971

1. Να αναφερθείτε στην τιμωρία του τύραννου Αρδιαίου και να δικαιολογήσετε την αναφορά που ο ποιητής κάνει σ' αυτήν.

(Μον.8)

1. Να εντοπίσετε από το πιο πάνω ποίημα δύο γνωρίσματα της νεότερης ποίησης.

(Μον.2)

Γ) Αλ.Παπαδιαμάντη, Το μοιρολόγι της φώκιας.

Καθώς είχε νυκτώσει ήδη, η γραία Λούκαινα είχε κάμει την αβασταγήν της, και ήρχισε ν' ανέρχεται το μονοπάτι, επιστρέφουσα κατ' οίκον. Εις την μέσην του δρομίσκου ήκουσε τον πλαταγισμόν, εστράφη κι εκοίταξεν εις το σκότος, προς το μέρος όπου ήτο ο αυλητής.

- Κείνος ο Σουραυλής θα είναι, είπε, διότι τον εγνώριζε.

Δεν του φτάνει να ξυπνά τους πεθαμένους με τη φλογέρα του, μόνο ρίχνει και βράχια στο γιאלό για να χαζεύη... Σημαδιακός κι αταίριαστος είναι.

Κι εξηκολούθησε τον δρόμον της.

Κι η γολέτα εξηκολούθει ακόμη να βολταντζάρη εις τον λιμένα. Κι ο μικρός βοσκός εξηκολούθει να φυσά τον αυλόν του εις την σιγήν της νυκτός.

Κι η φώκη, καθώς είχαν έλθει έξω εις τα ρηγά, ηύρε το μικρόν πνιγμένον σώμα της πτωχής Ακριβούλας, και ήρχισε να το περιτριγυρίζη και να το μοιρολογά, πριν αρχίση τον εσπερινόν δείπνον της.

Το μοιρολόγι της φώκης, το οποίον μετέφρασεν εις ανθρώπινα λόγια εις γέρον ψαράς, εντριβής εις την άφωνον γλώσσαν των φωκών, έλεγε περίπου τα εξής:

Αυτή ήτον η Ακριβούλα
η εγγόνα της γρια-Λούκαινας.
Φύκια 'ναι τα στεφάνια της,
κοχύλια τα προικιά της...
κι η γριά ακόμη μοιρολογά
τα γεννοβόλια της τα παλιά.
Σαν να 'χαν ποτέ τελειωμό
τα πάθια κι οι καημοί του κόσμου.

1. Στο διήγημα, προς το τέλος, μετά τον πνιγμό της Ακριβούλας, παρατηρούμε την επανάληψη του ρήματος «εξηκολούθει» που αναφέρεται κατά σειρά στη γριά Λούκαινα, στη γολέτα, στο βοσκό. Ποιο νομίζετε ότι είναι το νόημα αυτής της επανάληψης;

(Μον.6)

II. Λογοτεχνικό Βιβλίο: Δ.Χατζή, Το τέλος της μικρής μας πόλης.

Πρίν απ' το χάραμα σηκώθηκε. Πατώντας στα νύχια, πήρε πάλι το δίκανο και κατέβηκε. Εκείνη ούτε σάλεψε πάλι. Αυτός μπήκε στο καραβούλι και τράβηξε για τη Μεγάλη Βαθιά – έτσι το λέγανε τ' ανοιχτό μέρος της λίμνης. Έλαμνε κατά τις καλαμιές, χώνοντας βαθιά τα κουπιά στο νερό – βιαζότανε.

Όταν γύρισε πίσω είχε φέξει πια για καλά. Μια κρύα φωτεινή χειμωνιάτικη μέρα. Στην πόρτα στ' αργαστήρι στάθηκε κ' έβαλε μια φωνή. Τα παιδιά κατεβήκαν και θάμαζαν το πλούσιο κυνήγι. Ξεκρέμασε απ' την πλάτη του το δίκανο και τους το 'δωσε, τους έδωσε και τρία παπιά.

- Δώστε τα στή μάνα σας, τους είπε μόνο.

Ξανάφυγε με καμιά δεκαριά πουλιά στα χέρια του κι ούτε γύρισε να κοιτάξει κατά το σπίτι. Ήξερε πως πίσω απ' το τζάμι είχαν τα δάκρυά της. Και τράβηξε γραμμή κατά το παζάρι, μέσα απ' τα ταμπάκια, μπροστά απ' τ' αργαστήρια, στητός, χτυπώντας βαριά τα ποδήματά του...

1. Να σχολιάσετε το τέλος του διηγήματος.

(Μον.5)

2. Να συσχετίσετε το τέλος με τον τίτλο της συλλογής «Το τέλος της μικρής μας πόλης».

(Μον.5)

